

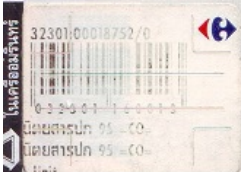
บ้านและสวน

ปีที่ 31 ฉบับที่ 366 กุมภาพันธ์ 2550 ราคา 95 บาท

www.baanlaesuan.com

ปรับเปลี่ยน แต่งบ้าน

- > ๑๐๗ **๒** ชั้นไม้พ้อ ต่อเป็น ๓
- > ๒๔๙ **๙** ไอเดียดีๆ
สำหรับแต่งบ้านเก่า
- > ๒๒๙ **๔** รูปแบบต่อเติม
หลังทาวน์เฮ้าส์
ให้ได้ประโยชน์
ส่วนกันได้
- > ๑๘๓

ส ว น ส ว ย

เรื่อง : "ทิพาพรรณ" ภาพ : กฤษดา, อภิรักษ์

เจ้าของ-ออกแบบ : ดร.นิวัตร ตันตยานุสรณ์

สถานที่ : บ้านสวนสันทราย Fern Paradise อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

พลองก้านดำ เป็นพลองที่ทดลองปลูกสร้างเป็นหลังแรก ด้านข้างตัวเรือนมีถนนสายหลักที่นำไปสู่ส่วนต้อนรับ

สวนสำหรับ
คนรักเฟิร์น

การนำวัฒนธรรมข้าวและวิถีชีวิตในชนบทมาผสมผสานกับธรรมชาติของเฟินอย่างลงตัวเป็นที่มาของ “บ้านสวนสันทราย Fern Paradise” สวนสวรรค์สำหรับคนรักเฟิน ดร.นิวัตร ตันตยานุสรณ์ สถาปนิกผู้นำนักรักการปลูกเลี้ยงเฟิน ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างเป็นรีสอร์ทเล็กๆ โดยดัดแปลง “หลอง” หรือ “ยุ้งข้าว” เป็นบ้านพักผ่อน จัดตกแต่งร่วมกับสวนเฟินหลากหลายชนิดในรูปแบบต่างๆ

“ใน 8 จังหวัดล้านนามีวัฒนธรรมข้าวที่สืบทอดกันมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกรรมวิธีการดำนา การลงแขกเกี่ยวข้าว การมัดข้าว การตำข้าว การสาเลียงข้าว หรือการเก็บข้าว แต่พอถึงยุควัตถุนิยม กระบวนการเหล่านี้เริ่มเปลี่ยนไป เจ้าของที่ดินซึ่งส่วนใหญ่มีเงินจะจ้างเขาปลูก หว่าน และดำนาแทน พอข้าวเติบโตก็จ้างคนไปเก็บเกี่ยว สี และขาย ตัวเองต้องไปซื้อข้าวเขากิน ‘หลองข้าว’ หรือ ‘ยุ้งข้าว’ จึงหมดความหมาย นอกจากเอาไว้เลี้ยงไก่หรือเลี้ยงควายบริเวณใต้ถุน เมื่อต้องการขยายครอบครัวก็รื้อทิ้งอย่างไม่มีคุณค่า

“ตอนนี้จึงเหลือหลองข้าวให้ดูน้อยมาก และส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้งานตามที่เคยเป็น จึงเกิดแนวคิดนำหลองข้าวมาทำ

เป็นที่พักอาศัย โดยใช้หลักสถาปัตยกรรมบวรธรรมชาติ สร้างหลองข้าวในพื้นที่ซึ่งเดิมเป็นสวนผลไม้เก่า ผมพยายามออกแบบให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเดิม ต้นไม้อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น อาคารที่สอดแทรกเข้าไปจะไม่รบกวนสภาพเดิมที่ร่มรื่น เมื่อลงตัวจึงปลูกเลี้ยงเฟินและนำมาจัดสวนด้วย”

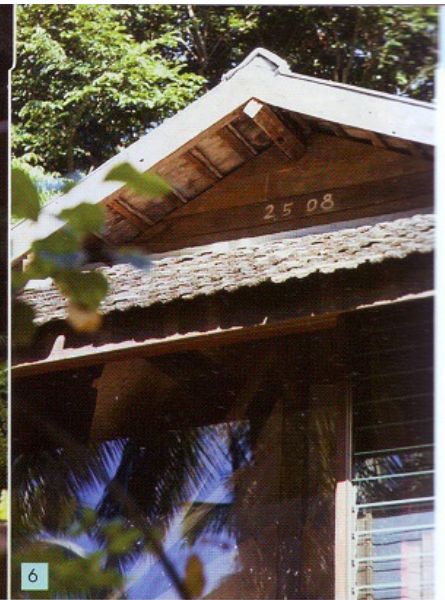
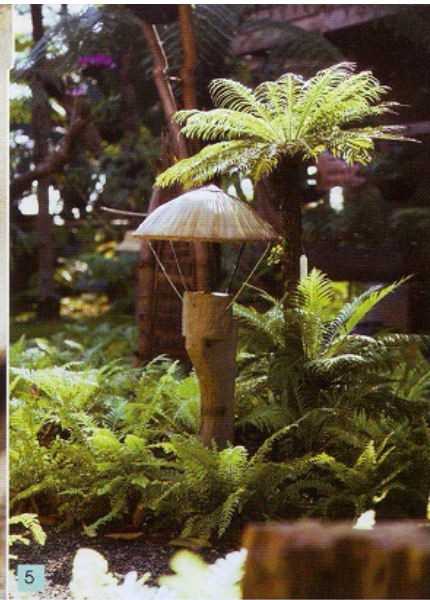
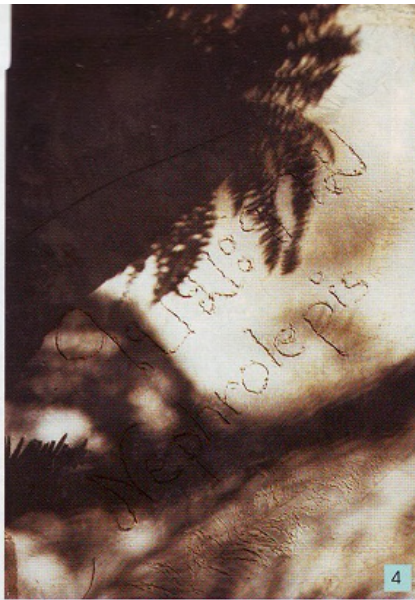
พื้นที่แห่งนี้มีไม้ใหญ่หรือไม้ประธานที่ช่วยให้เฟินอยู่รอดปลอดภัยและสมบูรณ์ เพราะช่วยเพิ่มความร่มรื่นและความชื้นให้กับเฟิน โดยมีทั้งเฟินต้น เฟินคลุมดิน เฟินคาบ และเฟินไม้ทั้งที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและที่ปลูกเลี้ยง จากนั้นจึงจัดแต่งให้เข้ากับหลักภูมิสถาปัตยกรรม

“เป้าหมายการทำบ้านสวนสันทราย Fern Paradise นอกจากในแง่ธุรกิจแล้ว ยังทำเพื่อรักษาเฟินของโลก ขยายกลุ่มประชากรผู้รักเฟิน กระจ่ายการปลูกเลี้ยงเฟินออกไปสู่สังคม และเพิ่มมูลค่าของเฟินในด้านการออกแบบ

“เราคิดถึงการแลกเปลี่ยนสเปซอย่างเป็นระบบระหว่างพื้นที่กับนานาชาติ การเสาะแสวงหาเฟินจากเพื่อนๆ ในกลุ่มผู้ปลูกเลี้ยง การทำสเปซแบ่งกั้น และเพาะสเปซ ขยายพันธุ์ให้ได้เฟินจำนวนมาก

1. หลองหลังที่ 2-4 ได้แก่ หลองข้าหลวงหลังลาย หลองนาคราช (ซ้าย) หลองใบมะขาม (ขวา) จะปลูกไว้ใกล้กัน
2. คอร์ทส่วนกลางของหลองทั้งสี่หลังจัดเป็นสวนเฟิน มีทั้งเฟินต้น เฟินคลุมดิน และเฟินคาบ
3. ลักษณะตัวบ้านดัดแปลงจากหลองข้าวเพื่อให้เหมาะกับการอยู่อาศัย โดยใช้ขนาดเท่าหลองข้าวเดิม

Zone A
Zone B

1. ท่าเรือ 2. ส่วนต้อนรับและห้องอาหาร
3. ห้องก้านดำ 4. ทุ่ง 5. ห้องข้าวหลวง-หลังลาย
6. ห้องนาคราช 7. ห้องใบมะขาม 8. สวนกลางคอร์ต 9. ห้องชายผ้าสีดำ
10. ห้องลูกไก่ 11. กรีนเฮาส์ 12. ห้องบรรยาย
13. ห้องดึกขอเนย 14. ขานบ้าน 15. ห้องสร้อยนารี
16. ห้องมหาเสด้า 17. เนิร์สเชอรี่เฟิน

บ้านสวนสันทราย Fern Paradise

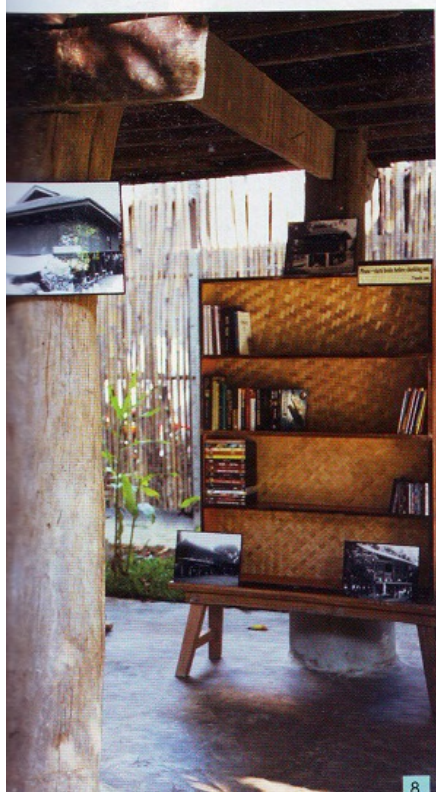
โทรศัพท์ 0-5339-7563 < www.fernparadise.com >

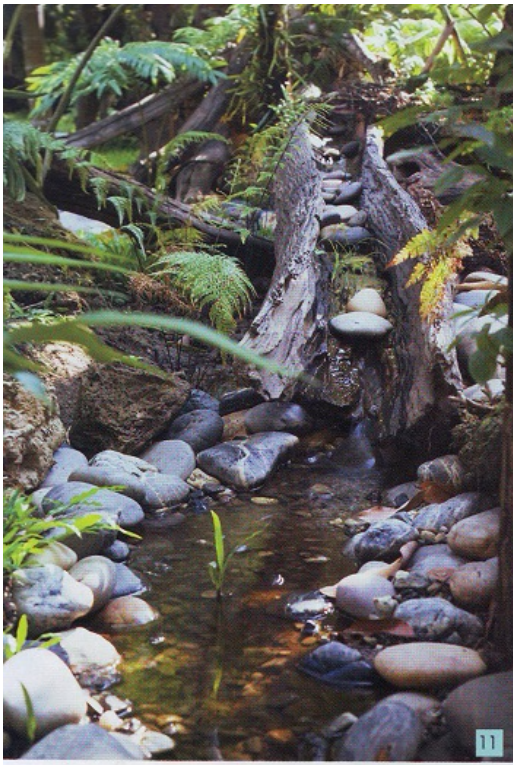
ผู้มาพักผ่อนที่นี่จะได้ฟินกลับไป หลายคนสัญญาว่า เมื่อเฟินเติบโตจะส่งภาพกลับมาให้ดู เป็นการกระจายประชากรผู้รักเฟินให้เพิ่มขึ้น และบางคนที่เป็นชาวต่างชาติก็สัญญาว่าจะนำสปอร์ของเขาส่งกลับมาให้เรา"

นอกจากปลูกเลี้ยงเฟินแล้ว ดร.นิวัตรยังนำเฟินมาจัดตกแต่งสวนด้วย ในกรีนเฮาส์มีเฟินพันธุ์แปลกหายากที่เจ้าของสะสม ส่วนบริเวณรอบบ้านพักทั้งเก้าหลังก็มีการจัดสวนเฟิน โดยชื่อที่พักจะตั้งตามชื่อเฟินที่ขึ้นตามสภาพธรรมชาติและจัดแต่งไว้ในบริเวณนั้น เช่น "ห้องก้านดำ" (Adiantum Barn) "ห้องข้าวหลวงหลังลาย" (Asplenium Barn) "ห้องนาคราช" (Davalia Barn) "ห้องใบมะขาม" (Nephrolepis Barn) "ห้องชายผ้าสีดำ" (Platyserium Barn) "ห้องลูกไก่" (Cibotium Barometz Barn) "ห้องสร้อยนารี" (Lycopodium Barn) "ห้องดึกขอเนย" (Dicksonia Barn) และ "ห้องมหาเสด้า" (Cyathea Barn)

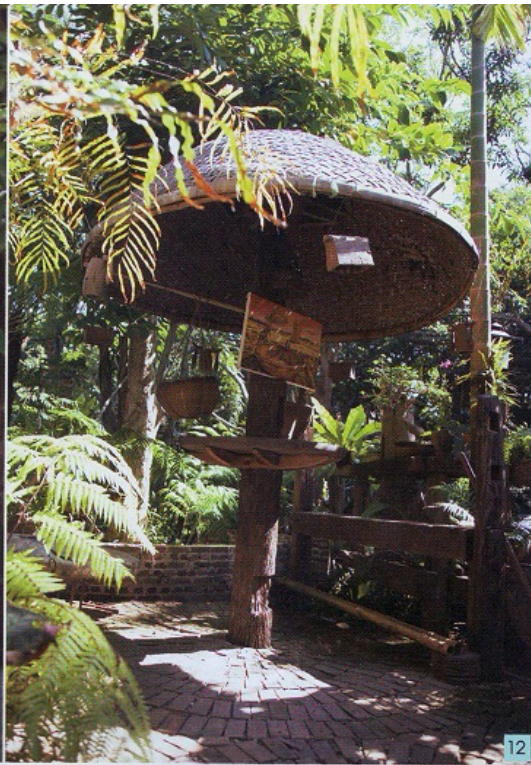
สำหรับผู้หลงรักเฟิน นอกจากจะได้ชื่นชมเฟินเหล่านี้แล้ว ที่นี่ยังมีโรงเรือนสำหรับเพาะขยายพันธุ์เฟิน ทั้งเพื่อแจกจ่ายให้ผู้ที่มาพักและจำหน่ายเป็นของฝากติดไม้ติดมือกลับบ้าน รวมทั้งสอนวิธีการเพาะขยายพันธุ์เฟินให้กับผู้สนใจอีกด้วย

4. ลูกเล่นบนพื้นบริเวณห้องใบมะขาม
5. โคมไฟจากหมวกใบลาน และเสาคอนกรีตชิ้นส่วนของเกวียน เป็นวัสดุพื้นบ้านที่นำมาประยุกต์ใช้ในสวน
6. ปีพ.ศ.ที่ปลูกสร้างห้องข้าวจะได้มีการบันทึกไว้ แม้จะนำมาดัดแปลงเป็นที่พักอาศัยแล้วก็ตาม
7. ใช้พื้นที่ใต้ถุนบ้านสำหรับนั่งเล่น โดยยกกระดานบ้านให้สูงขึ้นด้วยฐานเสาปูน เพื่อความสะดวกสบาย ไม่อึดอัด
8. รูปห้องข้าวเก่าที่แขวนบนเสา สำหรับให้ผู้มาพักอาศัยได้ดูและศึกษา
- 9.-10. "เดิน" หรือขานบ้านที่เชื่อมต่อระหว่างห้องลูกไก่ ห้องสร้อยนารี ห้องดึกขอเนย และห้องมหาเสด้า

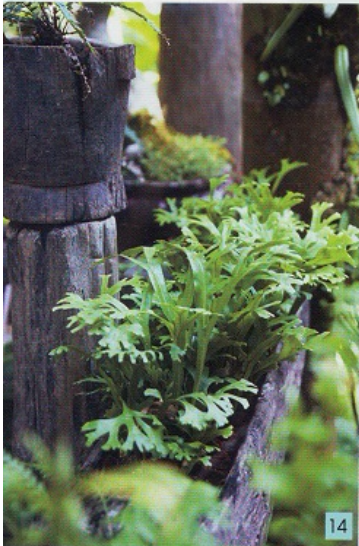
11

12

13

14

15

16

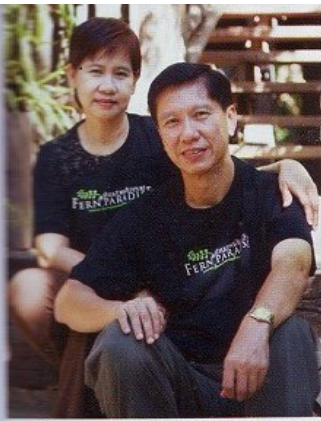

17

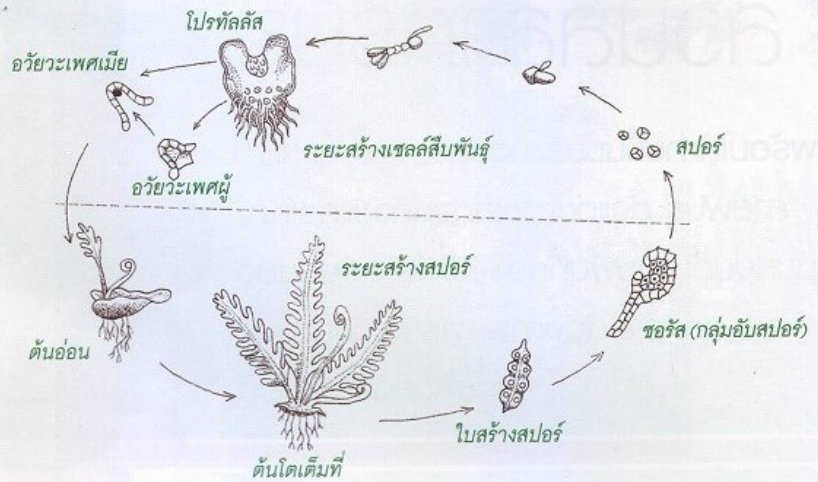
18

11. รางส่งน้ำที่ชาวชนบทในอดีตใช้เป็นท่อลำเลียงน้ำไปยังพื้นที่ต่างๆ
12. หลังคาของมูมมิ่งเล่นที่ประยุกต์มาจากที่ผัดข้าว ประดับด้วยรูปวาดที่บอกเล่าการใช้งานของที่ผัดข้าวในอดีต
13. ออกแบบป้ายบอกเส้นทางไปยังที่ต่างๆ ในสวนให้เข้ากับบรรยากาศโดยรอบ
14. ครกไม้และตอไม้ซุง ใช้เป็นภาชนะสำหรับปลูกต้นไม้
15. เฟินที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ และสภาพหลังคาของสิ่งปลูกสร้างที่ออกแบบให้หลบเสียงและไม่ทำลายต้นไม้
16. บ่อน้ำในกรีนเฮาส์
17. ใช้ตอไม้เป็นเสาแกนหลักของสวน
18. สะพานไม้ข้ามน้ำ ใช้ประกอบการตกแต่งสวนเฟินในกรีนเฮาส์

ดร. นิวัตรและคุณประพิมพ์พรรณ
ดินยานุสรณ์ เจ้าของบ้านสวน
สันทราย Fern Paradise

* วงจรชีวิตของเฟิน *

เกร็ดความรู้: เรื่องการเพาะสปอร์เฟิน

เมื่อเฟินสมบูรณ์เต็มที่จะมีอับสปอร์อยู่ที่บริเวณใบ ตามธรรมชาติเมื่อสปอร์แก่จะปลิวกระจายตามลมไปตกยังสถานที่ต่างๆ เมื่อเจอสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงเกิดเป็นต้นใหม่ แต่สำหรับผู้ที่ต้องการทดลองเพาะสปอร์เฟินเอง สามารถทำได้ไม่ยากโดยมีวิธีดังนี้

1. ตัดใบเฟินส่วนที่มีสปอร์แก่ใส่ลงในซองจดหมายสีขาว ปิดซองทิ้งไว้ 1-2 วัน
2. เมื่อเปิดซองจะเห็นผงสปอร์สีน้ำตาลเข้มหรือดำ (บางพันธุ์มีสีทอง) ติดอยู่ในซอง
3. จากนั้นเตรียมวัสดุเพาะ เช่น ดินเหนียวปลอดเชื้อ รากเฟินขยายผ้าสีดาที่ผ่านการฆ่าเชื้อหรือสแฟกนัมมอส อัดให้แน่น ใส่ลงในกล่องพลาสติกที่มีฝาปิดหรือกระดาษที่เจาะเพาะ
4. ฉีดพ่นน้ำกลั่นหรือน้ำดื่มสะอาดลงบนวัสดุเพาะให้ชื้น จากนั้นนำสปอร์จากซองมาเคาะหรือโรยให้ทั่ว
5. ปิดฝากล่องหรือใส่กระดาษลงในถุงพลาสติกใบใหญ่ มัดปากถุงให้แน่นเพื่อรักษาความชื้น วางไว้ในบริเวณที่มีแสงแดดรำไร สภาพอากาศเย็นและชื้น อย่างได้ต้นไม้ใหญ่ ริมชายคาบ้านหรือโรงเรือนเพาะชำ
6. ทิ้งไว้ 1-2 เดือน สปอร์จะงอกเกิดเป็น "โปรทาลีส" มีลักษณะเป็นรูปหัวใจ หากมองโดยรวมจะคล้ายพรมก้ำมะหยี่สีเขียวที่เรียกว่า "โปรทาลิเทียม"
7. ย้าย "โปรทาลิเทียม" เหล่านี้ลงในวัสดุเพาะที่ผ่านการฆ่าเชื้อ โดยวางเป็นกลุ่มให้ห่างกัน 2-3 เซนติเมตร พ่นน้ำให้ชุ่ม ปิดภาชนะในลักษณะเช่นเดิม
8. ในระยะ "โปรทาลีส" จะเกิดอวัยวะสืบพันธุ์เพศผู้และเพศเมียอยู่ด้วยกัน หลังจากนั้นเซลล์สืบพันธุ์ทั้งสองเพศจะผสมกันโดยมีน้ำและความชื้นเป็นตัวพาหะจนเกิดเป็นต้นอ่อน จากนั้นจึงแยกต้นอ่อนนี้ไปปลูกลงในกระถาง วางไว้ในบริเวณที่ไม่โดนฝน เพื่อไม่ให้วัสดุปลูกและหรือเน่า ก่อนนำไปปลูกลงในสภาพที่เหมาะสมต่อไป

Tips

- * การเพาะสปอร์เหมาะกับเฟินที่ไม่สามารถขยายพันธุ์ด้วยการแบ่งกอหรือปักชำเหง้า
- * การเพาะสปอร์อาจทำให้ได้เฟินต้นใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากต้นเดิม ต้นที่เพาะสปอร์ได้ง่าย ได้แก่ เฟินข้าหลวงหลังลาย เฟินใบมะขาม และเฟินก้านดำ ซึ่งบางครั้งสามารถขึ้นเองได้ตามธรรมชาติ

ข้อมูล : คุณนพดล พลบุตร จาก "บ้านสวนสันทราย Fern Paradise"
และหนังสือ "มือใหม่หัดปลูกเฟิน" สำนักพิมพ์บ้านและสวน

* ในรูปหัวใจเกิดเป็น "โปรทาลีส" หรือ "โปรทาลิเทียม" จำนวนมาก

* สภาพโรงเรือนที่เพาะขยายพันธุ์เฟินต้องสะอาด มีความชื้น แต่ไม่แฉะจนเป็นบ่อเกิดของเชื้อราและเชื้อโรค มีแสงแดดรำไร และสามารถป้องกันฝนได้